

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 23

Fredag den 12. Oktober 1945

4. AARGANG

FRIKORPSDOMMENE

Af Landsretssagfører Niels Andersen

Udrensningen har i de forløbne Maaneder beskæftiget Sindene i stigende Grad. Ved Landets Befrielse var det ikke alene de aktive inden for Frihedsbevægelsen, der ønskede og forventede Udrensningen, men enhver, der vaagent havde oplevet Besættelsesaaarene, forventede, at Befrielsen ogsaa vilde betyde Befrielse for den Kreds af Landsmænd, der havde sejlet i Besættelsesmagtens Kølvand.

I Dag er der en stedse stigende Misfornøjelse med den Maade, Udrensningen finder Sted paa. Trætheden har meldt sig og under mangeartede Paa-skud, dog først og fremmest, at nogen Konsekvens i Udrensningen er umulig, slaas der til Lyd for, at Sejlene rebes.

Debatten om Udrensningsspørgsmaalet skaber Forvirring og Utryghed, og dette skyldes blandt andet, at man i Debatten i al for høj Grad blander den strafferetlige Skyld sammen med de »gamle« Politikeres Ansvar.

En væsentlig Del af Kritikken over for Domsafgørelserne i Frikorpssagerne begrundes saaledes med, at Samarbejdspolitikere har billiget Korpsets Oprettelse, General Gørtz — der endog var de militære Modstandsfolks øverste Leder — har paraderet ved Korpsets Parader o.s.v.

Hvordan kan man saa dømme den unge »Idealist« (eller Idiot) til Fængsel, naar *Buhl* er Statsminister og *Gørtz* kommanderende General — de dømte har dog kun fulgt Myndighedernes Anvisning!

Det vil her være gavnligt at erindre om, at Straf i dansk Straffelovgivning altid — og ogsaa i Landsforræderi-

loven — forudsætter, at der hos Gerningsmanden var et forbryderisk Sindelag, som viser sig i en Indstilling over for den paagældende Handling, som er uforenelig med hans Pligt (som Samfundsborger).

Men med dette som Udgangspunkt viser Forskellen mellem Frikorpsfolk og de anstiftende Politikere sig:

Var Sagen ikke den, at Frikorpsfolk i langt de fleste Tilfælde meldte sig til Korpset, fordi de følte sig tiltalt af Nazismen og dennes Krigsmaskine?

Tag saa Politikerne, der »vildførte« disse naive unge Mennesker.

Hvad man end kan mene om deres Holdning, kan ingen paastaa, at deres Medvirken til Frikorpsets Oprettelse var dikteret af Ønske om at hjælpe Nazismen eller dens Krigsmaskine. Deres Medvirken var et Forsøg paa at undgaa Tvangsudskrivning af den danske Hær paa et Tidspunkt, da Hitler ønskede en Tilkendegivelse fra Ideal-Protectoratet om dets Sympati.

Frikorps-Terror i København, Sommeren 1943.

INDHOLD:

Frikorpsdommene	1
Frihed og Menneskelighed	3
Vedrørende Hæder	5
Rene Vaaben	5
Leder:	
Frihedsbevægelsens Kongres ..	6
Før Valget	7
I tysk Koncentrationslejr	8
Breve til F. D.	10
Gallup i Demokratiets Tjeneste ..	11
Ugens Bidstrup	13
Skal Studenterne lønnes	14
Udenrigs-Kronik	15
Fisk	15
Et uløst Problem	16

Politikernes Indstilling var saaledes væsentlig modsat Frikorpsfolkene.

Nuvel, men alligevel kan man ikke i Dag straffe det, der i 1941-43 var lovligt. Nej, det kan man ikke, saafremt det for den paagældende Frikorpsmand var afgørende for hans Handlemaade. Dette er utvivlsomt Lovens Hensigt, og det har ogsaa fundet Udtryk i Retsafgørelserne, sidst i Østre Landsrets Dom af 5. Oktober, hvor en Frikorpsmand frifandtes, fordi han havde ladet sig hverve i Tillid til Regeringens Anvisning.

Denne Dom understreger netop Rigtigheden af de øvrige Domme, der har dømt Frikorpsfolkene. Domfældelserne har fundet Sted, fordi der i disse Sager ikke har været Grundlag for at antage, at Regeringens Anvisning har været bestemmende for den paagældendes Indtræden i Korpset.

Debatten om disse Frikorpsdomme er blevet forplumret ved, at man i sin Iver for at være »retfærdig« har fremhævet Regeringens Medansvar som værende af Betydning for Flertallet af Tilfældene, medens de faktiske Forhold er, at Anvisningen kun i Enkelttilfælde har været bestemmende, og kun i disse Tilfælde skal Anvisningen være bestemmende for Dommen*).

Stemmer dette ikke ogsaa med vor Indstilling, som den var i 1941, er det ikke gavnligt at genkalde i Erindringen d'Herrers Oplørsel ved deres Ankomst til Landet/paa den første Orlov. Mon de ikke ved den Lejlighed førte Be-

viset for, at deres ideelle Higen var i Overensstemmelse med den Førers, som de aflagde Ed til.

Ogsaa i 1941 følte det som en Forbrydelse at tilslutte sig den Krigsmagt, der havde besat os.

Det er imidlertid ikke alene i Debatten om Dommene i Frikorpsagerne, at Kritikken paaberaaber sig det uretfærdige i, at en Kreds af Mennesker tiltales og straffes paa Trods af, at de har handlet i Overensstemmelse med Regeringens »Samarbejdslinie«.

Værnemagerne kommer nu for Retten, og naar Dommene i de kommende Maaneder falder, skal Kritikken nok komme frem i stigende Skala. Værnemagerne har jo kun fulgt Regeringens Linie, det var ikke nok, at Regeringen samarbejdede, det maatte ogsaa have praktiske Resultater, og det sørgede Værnemagerne for efter Regeringens Anvisning!

Det glemmes her, at Landsforræderiloven kun straffer dem, der *upaa-krævet* har ydet Bidrag til Besættelsesmagten. Det drejer sig om Personer, der har ydet en positiv Indsats for Besættelsesmagten enten for at støtte denne eller for at opnaa personlig Vinding — altsaa som af økonomisk Begærlighed satte Egeninteressen højere end Hensynet til deres Landsmænd og Landets Fremtid.

Værnemageren afslørede saaledes sit forbryderiske Sindelag ved i Ly af en formel Lovlighed at berige sig til Fjendens Fordel paa sit Lands Bekostning.

Naar det ovenfor slaas fast, at Samarbejdspolitikken ikke er i Strid med Landsforræderiloven og dens Fortolkning ved Domstolene, er det i Haab om, at Besættelsestidens fejlagtige Politik ikke ogsaa skal faa den Følge at dække over Personer, der bevidst har udnyttet Situationen. Loven giver Adgang til dette, og Domstolene skal ikke forhindres heri. Ingen anstændig Person er paa Menneskejagt, men ej heller kan nogen anstændig Person ønske, at Spot skal følge paa Skade.

Der er Grund til at behandle endnu et Spørgsmaal, som med Rette er fremkommet i den offentlige Debat: Spørgsmaalet om det hensigtsmæssige i at begrænse Antallet af Sager. Det er anført, at vi staar over for en social

Katastrøfe, saafremt Udrensningen vil medføre, at der skal ske Domfældelser i op imod de 12.000 Sager, som for Øjeblikket staar over for Behandling.

Dette er utvivlsomt rigtigt. I Forhold til vort Lands Størrelse er dette Antal saa stort, at der vil blive en Særklasse af Mennesker, der med Paarørende i alt for høj Grad vil præge Samfundet. Hvortil kommer, at Byrden ved at skaffe Fængselsplads til de Domfældte vil overstige Landets Evner.

Det maa her understreges, at Loven absolut ikke tilsigter, at Tiltale skal rejses i dette Omfang. Det forekommer saaledes tvivlsomt, om det er i Overensstemmelse med Lovens Hensigt, at Tiltale rejses mod Vagtfolk, Brandmænd og en Del af Org. Todts Folk. Talmæssigt drejer det sig her om Tusinder.

Landsforræderiloven har nemlig det Synspunkt, som har fundet Udtryk i Minimumsstraffen paa 4 Aar, at kun grove Forbrydelser straffes. Det var Hensigten med denne Bestemmelse, som fandtes i Modstandsbevægelsens allerførste Forslag, at slaa dette fast. Man vilde derigennem paa den ene Side kunne overkomme rent praktisk inden for en rimelig Tid at gennemføre Udrensningen, og man vilde samtidig indskrænke sig til de Forbrydere, for hvem det maatte forekomme uomtvisteligt, at Befolkningens Retsfølelse følte sig krænket.

Naar der i Dag rejses Tiltale og domfældes i et ret stort Antal Tilfælde, hvor Straffen fastsættes til et eller to Aar, er det rigtigt, at det ikke var Lovens Hensigt, og det maa derfor være en Fejl af Domstolene, at de i disse Tilfælde ikke frifinder eller maa ske snarere en Fejl, at Anklagemyndigheden rejser Tiltale for Handlinger, der efter sin Beskaffenhed ikke kan straffes med 4 Aar.

Hvis dette Synspunkt fastholdes, og hvis Lovens Grundsynspunkt om kun at straffe de grove Forbrydelser nu, hvor en vis Erfaring er indhøstet, tilrettelægges, vil der være en Mulighed for, at det Mismod og den Usikkerhed for Udrensningens Gennemførelse, der nu er ved at brede sig, kan afløses af det, der var Formaalet: Straf i Overensstemmelse med sund Retsfølelse over dem, der svigtede Landet.

*) Se særlig ORS. Dragsteds Artikel i »Ugeskrift for Retsvæsen« Nr. 31, som er blevet klart imødegaaet af Fuldmægtig Kjeld Lundgren i Ugeskriftets Nr. 39.

Nærgaaende Valginterviews III:

Frihed og Menneskelighed

Samtale med en ny Mand i dansk Politik, Godsejer E. Tesdorpf, som er Modstandsmand og konservativ Folketingskandidat.

Godsejer E. Tesdorpf — Ejeren af en af Danmarks berømteste og ældste Herregaarde, Gjorslev — svarer ikke til den almindelige Forestilling om en Godsejer. Jeg havde ventet at træffe en høj, kraftig Bulderbasse med et rundt, rødmosset Ansigt, buskede Øjenbryn, Spidsbukser og Ridestøvler, og i Stedet er det en ung, mager, elegant Mand med et fint, karakterfuldt Ansigt, som aflægger Besøg paa »Frit Danmark«s Redaktion. Det er i langt højere Grad Typen paa en klog Forretningsmand eller en intellektuel Akademiker, end det er Typen paa en Storarar.

Godsejer Tesdorpf har været en særdeles aktiv Mand i det illegale Arbejde, men han bryder sig ikke om at fortælle derom, fordi han føler, at han som saa mange andre har gjort sin Pligt. Og det vilde ogsaa være forkert at nævne hans Indsats uden samtidig at gøre opmærksom paa, at det var hele Gjorslev, som under Tesdorpf's og Skovridder Petersens Ledelse øvede en kollektiv Indsats, som mange Landsmænd har haft Grund til at være taknemmelige for. I Tiden efter 29. August 1943 gik der en stadig Strøm af Mennesker via Gjorslev til Sverige, først danske Officerer, derefter Jøder og til Slut eftersøgte af alle Kategorier. To store Hold Jøder hver paa 600 kom over Gjorslev paa deres Vej til Sikkerheden i Sverige, og ialt er der sikkert gaet henved et Par Tusinde Flygtninge den Vej.

I den sidste Periode af Besættelsen foregik der en Række Vaabnedkastninger paa Stevns, alle organiseret fra Gjorslev af Tesdorpf og hans nærmeste Medarbejdere, og herved knyttedes Forbindelser ogsaa med en Del fortræffelige Hjælpere uden for Gjorslev. Skovridder Petersen var den aktive Leder af dette Arbejde, men Tesdorpf var selv med som aktivt Medlem af Gruppen og stillede Gjorslev til Raadighed som Pakkested. En halv Snes vellykkede Nedkastninger à 5 Tons fandt Sted paa Gjorslev, men en Maanedstid før Kapitulationen kom Gestapo paa Sporet, adskillige af Egnens Folk blev arresteret, og Tesdorpf selv blev advaret 20 Minuter, før Hipoerne kom for at hente ham. Tesdorpf laa da netop syg, men maatte over Hals og Hoved flygte til København, hvor han den sidste Tid skjulte sig paa en Fødeklínik.

Ikke Klassepolitik.

Nu er Godsejer Tesdorpf opstillet som konservativ Kandidat i Ringsted-Soro Kredsen, som er blevet ledig, efter at Emil Lassen har trukket sig tilbage.

— Hvorfor gaar De ind i aktiv Politik?

— Jeg synes, at man i denne Tid har lært, at man har ikke Ret til at krybe uden om Problemerne. Jeg anser ikke mig selv for noget politisk Geni, men selv om man kun er et Middelmenneske, har man Pligt til at beskæftige sig med Politik og gøre en Indsats, hvis der er Mulighed for det.

— Er det konservative Parti ikke et Klasseparti?

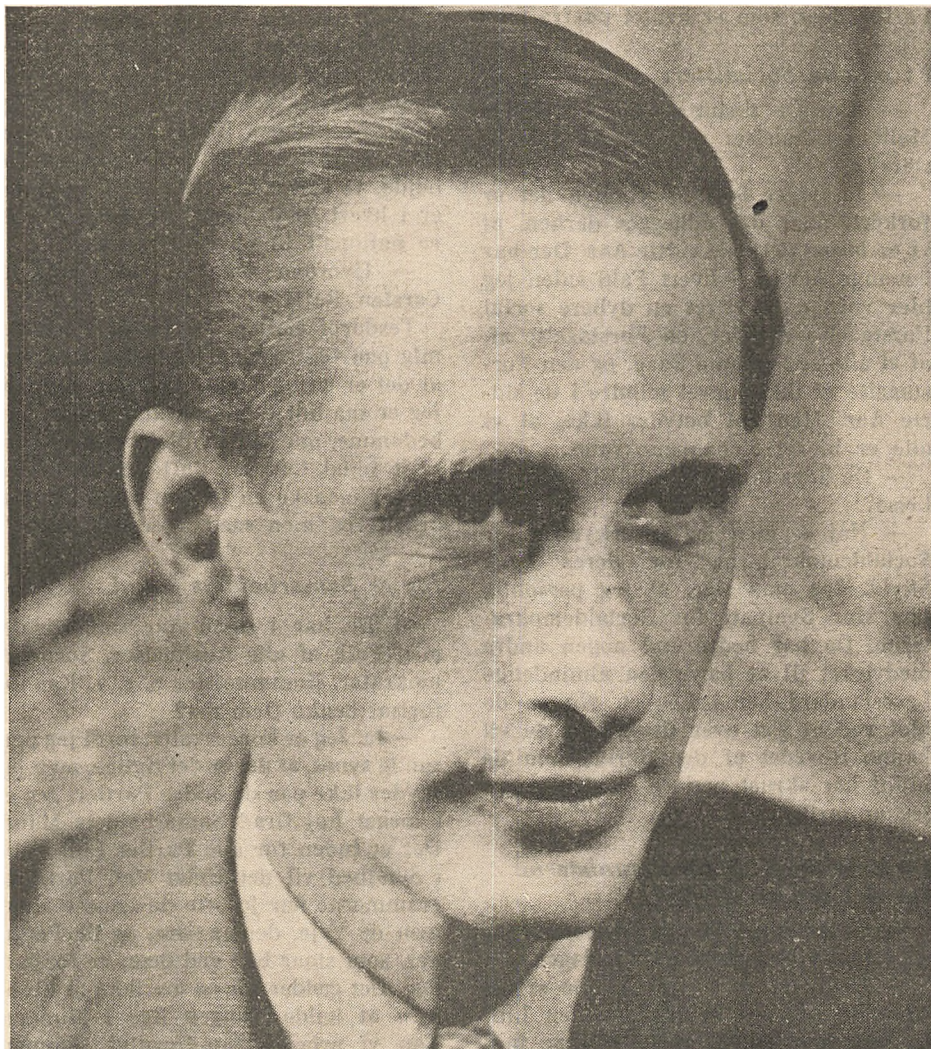
— Nej, er der noget, Partiet ikke er, saa er det det. 30'ernes Klassestrid skulde vi meget nødig opleve igen. Jeg lægger Vægten meget stærkt paa Ordet *Folke-* i Partiets Betegnelse: Det konservative Folkeparti.

— Hvorfor rummer saa netop det Parti saa faa Arbejdere og saa mange Industrimænd, Grosserere, Bankdirektører og — Godsejere?

— Det skyldes en Overtro fra gammel Tid om, at det konservative Parti specielt varetager Overklassens Interesser — det skyldes vel ogsaa Skavanker fra gammel Tid, hvor denne Karakteristik var rigtigere end i Dag. Men i de sidste 20 Aar har det konservative Folkeparti ført en Linje, som skulde gøre, at alle, uanset deres samfundsmæssige Stilling, skulde kunne føle sig hjemme i dette Parti. I Dag er det frem for noget det midtsamlende Parti, og det er besjælet af en Vilje til Samarbejde, hvad der for mig er noget meget afgørende.

K. U. og Nazismen.

— Var der ikke engang, hvor der inden for det konservative Parti, specielt

Godsejer E. Tesdorpf

inden for K. U. var farlige naziprægede Tendenser — jeg tænker paa Tonen i K. U.s Kampblad, Bidegangscirkulæret, de lange Støvler, Skraaremnen og alt det andet, man havde lært af Tyskland?

— Jo, der var utvivlsomt Tale om en vis Imponeretthed af hele den tyske Form. Det virkede tillokkende paa mange, alt det der med Ro og Orden og System, som Nazisterne var saa dygtige til. Det var svært at gennemskue Humbuggen. Personlig har jeg aldrig set noget tillokkende ved Nazismen, men jeg maa med Skam at melde indrømme, at jeg selv ikke i sin Tid ved Olympiaden i Berlin indsaar, at dér kunde man ikke være bekendt at være med. Men disse Tendenser var til Stede mange Steder, ogsaa i mange andre Partier. Og det maa vel i fuldt Maal være opvejet ved de senere Aars Holdning. I hvert Fald har den aktive Forsvarsvilje og Nationalfølelse altid været i Højsædet blandt de Konservative.

— Har de Konservative da Patent paa Nationalfølelsen?

— Nej, naturligvis ikke, men de Konservative kan som Parti — bortset fra de uheldige Elementer — sige, at de aldrig har skelet til noget, som ikke var dansk. Der er intel i det konservative Partis Ideer, som er hentet udefra.

Vi er alle Socialister.

— Kan De tilslutte Dem Christmas Møllers Udtalelse: »Vi er alle Socialister«?

— Ja, vi er Socialister, men det er forkert, naar det udlægges derhen, at vi er blevet det i de sidste Aar. Der har i mange Aar — i hvert Fald siden jeg blev voksen — været en dybere social Forstaaelse end før, en Forstaaelse af, at vi alle er i samme Baad, og den Forstaaelse er ikke blevet mindre i de sidste Aar. Men det betyder ikke, at vi alle er blevet Socialdemokrater.

— De lider ikke af Socialistforskrækelse?

— Nej — men jeg er bekymret for Socialdemokraterne for deres egen Skyld. Jeg maa sige, at jeg personlig har stor Sympati for Socialdemokraterne. De har bedre end nogen andre medvirket til at hæve den almindelige Levestandard her i Landet. Nu er de blot ved at gaa over Gevind — de vil kappe Hovedet af den Skrue, som de hidtil har skruet paa — og det mener jeg er farligt.

Interneringen af Kommunisterne var det værste af alt.

— Hvordan ser De paa Chancerne for en effektiv Fornyelse af Rigsdagen?

— Desværre tror jeg ikke, de er ret store, og jeg ser kritisk paa den Linje, som blev anlagt af Politikerne indtil 1943. For mig er det mest angri-

belige af alt, hvad der er sket, Interneringen af Kommunisterne — først og fremmest paa Grund af de Konsekvenser, den fik. Det, at vi selv var Skyld i, at danske Borgere blev udleveret til Tyskerne, er det værste af alt, som er foregaaet. Jeg skal ikke gøre mig til Dommer over Politikerne, for hvem ved, hvordan man selv vilde have handlet? Men det har skuffet mig at se, at saa mange af de ledende Politikere bruger saa megen Tid til at forsøge at retfærdiggøre sig. De snakker saa meget om deres eget Forsvar, at man til sidst tror, de har en daarlig Samvittighed. Det er helt forkert, naar man har villet gøre den 29. August til Skillelinjen. Det var den 9. April 1940, Modstandsbevægelsen begyndte, og det lille Faatal, som fra den Dag tog det klare Standpunkt og tog Kampen op, dem skylder vi alle usigeligt meget. Det nytter ikke at nægte, at der er kommet et Skel i Befolkningen mellem dem, som i Besættelsens Aar oplevede noget, og dem, som ikke oplevede noget. Dette Skel kan ikke udjævnes kunstigt, det maa tage sin Tid.

— Er der sket en tilstrækkelig Fornyelse inden for det konservative Partis Rækker?

— Det er der vel ikke inden for noget Parti endnu, men jeg tror, at der blandt de Konservative er et overvældende Flertal, som har fulgt den rigtige Kurs. Naturligvis findes der ogsaa der Folk, som har staaet uden for det Arbejde, vi andre har deltaget i, men der er i hvert Fald ingen, jeg kender, som er nationalt kompromitterede.

— Hvordan ser De paa Partifælle Carsten Raft?

Tesdorpf smiler. — Nu vil De lokke mig paa Glatis, men jeg beder Dem tro, at det er ærligt ment, naar jeg siger, at jeg er saa lidt Politiker, at jeg ikke kan bedømme, om den Kritik, der har været rejst imod Carsten Raft, er berettiget. Det er maaske en Fejl at være saa lidt orienteret, men saadan er det nul

Jeg er Samarbejdets Mand.

— De har i disse Aar samarbejdet med Folk af alle Anskuelser, Socialdemokrater, Kommuniste o. s. v. Kan De fortsat tænke Dem det?

— Ja. Jeg er konservativ, fordi jeg personlig synes, at det er det rigtige, men jeg skyder ikke paa de andre Partier. Jeg er i meget høj Grad Samarbejdets Mand. Der er inden for alle Partier Folk, som i Sandhed vil det Heles Vel. Partiprogrammerne har jo ofte de samme Maal, men de Veje, der anvises, og de Personer, som staar bag ved dem, er forskellige. Det gælder for os om ikke at kives, men at holde Tungen lige i Munden. Kan vi arbejde samdrægtigt sammen, har vi Chancen for at faa det bedre og

lykkeligere end de fleste af Europas Folk. Vi maa alle indstille os paa at kvitte lidt paa Programmerne af Hensyn til Samarbejdet. Det har glædet mig at se, at »Frit Danmark« vil fortsætte sit Arbejde paa et tværpolitisk Grundlag. Det tror jeg er meget værdifuldt. Vi maa have lært noget af Besættelsesaarene, hvor vi ikke blot var i samme Baad, men vi roede sammen i den samme Baad. Jeg haaber, at Samarbejdspolitikken paa Rigsdagen vil fortsætte, og jeg tror, det bliver nødvendigt med en Samlingsregering i de kommende Brydningsaar.

De skuffede rummer en Fare.

— Hvor ligger Faren for en ny Nazisme?

— Blandt de mange skuffede, baade dem inden for og dem uden for Modstandsbevægelsen. Hvis Skuffelsen tager Overhaand og ikke omsættes i et positivt demokratisk Arbejde, er der en Fare til Stede der. Vi har store Opgaver at løse i de kommende Aar. Hvad der navnlig ligger mig saa stærkt paa Sinde, er Kampen for Gennemførelse af bedre Boliger. Jeg tror, at vi kan arbejde os lykkeligt gennem disse Aar takket være det, jeg vil kalde vort Lands største Rigdom: at vi Danske er i Besiddelse af en større Arbejdsevne end noget andet Folk. Denne Evne maa vi medvirke til at opmuntre. Og hvis vi konsekvent gennemfører *Pligten til Arbejde* — naturligvis til ordentlige Lønninger — tror jeg slet ikke, det gør noget, at Understøttelserne til dem, som vi ikke kan skaffe Arbejde, er relativt høje. De maa blot administreres paa den rette Maade af Kommunerne.

— Er De ikke bange for at blive et Offer for Partidisciplinen inden for det konservative Parti, hvis De bliver Folketingsmand?

Tesdorpf tøver lidt med Svaret. Saa siger han med Fasthed: — Jeg anser mig selv, som jeg sagde før, for et Middelmand. Jeg kan ikke staa op og fortælle mine Vælgere, at de hos mig vil finde de evige Sandheder. Jeg føler mig som konservativ, derfor har jeg sagt ja til at lade mig opstille af det konservative Folkeparti — men jeg vil samtidig ikke give Afkald paa at være mig selv. Frihed og Menneskelighed er for mig det afgørende. Frihed under Ansvar, og Menneskelighed i Betydningen Tolerance, Vilje til Samarbejde og social Forstaaelse — det er de Maal, jeg stræber efter. Netop derfor tror jeg og haaber jeg, at jeg ogsaa som Politiker vil kunne være sand over for mig selv ...

Elias Bredsdorff.

Næste Gang:

Interview med Minister Frode Jakobsen, Modstandsmand og socialdemokratisk Folketingskandidat.

Selv i England kniber det med Levnedsmidler. Her er en Kø udenfor en Fiskeforretning i London.

Vedrørende Hæder

Forsigtighed er en Borgmesterdyd, og det er vel naturligt, om en Minister, endnu højere paa Straa, heller ikke foretager sig noget uovervejnet. Derfor bør det ikke forbause noget rettænkende Menneske, at paa Finansloven 1946/47 findes opført med Statsunderstøttelse Triumviratet Harald Bergstedt, Thorkild Barfoed og Svend Fleuron, hvilken sidste har opnaaet sit Ry ved dels at have skrevet om Dyrene og dels — de sidste fem Aar — at have levet mellem dem. Finansdepartementet har dog godt nok bemærket, at der har staaet noget om de tre i Aviserne, indtil 4. Maj incl. i »Fædrelandet« og de dupliserede Blade, fra 5. Maj i de andre, og man har da ogsaa tilskrevet Hr. Rigsadvokaten for tjenstligt at erkyndige sig om, hvorvidt der skulde være et eller andet i Vejen. Er der det, eller skulde der blive noget, vil Ministeriet forfærdelig gerne høre nærmere. Der er her optraadt yderst korrekt, men der er alligevel en lille Ting, jeg gerne vil anke over. Jeg har underhaanden erfaret, at Forlæggere, selv Ekspres- og Lynforlæggere, vægrer sig ved at trykke Bøger af saavel Bergstedt som Barfoed og Fleuron. Selvom der ikke foreligger en officiel Aftale, forekommer det mig, at der er Tale om et Overgreb, som ikke kan tolereres i et 110 Procents dannet Retssamsfund. Ingen kan vel forhindre, at de paagældende sidder og digter, for saa vidt som de faar udleveret Blyanter, men Forudsætningen for et Salg nu til Julen maa dog være, at de trykkes. Jeg mener, det kan ikke være saadan, at der digtes med Statstilskud foreløbig til 31. Marts 1947, naar Folket sumtidig afskæres fra at læse det. Jeg er klar

over, at man end ikke i H. t. Loven om Arbejdsforhold kan tvinge Forlæggerne, men bør Publikationen da ikke, mens Tiden ses an, være en Statsopgave, saaledes at de Herrers Værker paa Statens Bekostning mangfoldiggøres i Rigsdagstrykkeriet eller eventuelt fremkommer som Føljeton i »Statstidende«, hvor deres Navne forøvrigt i Forvejen har figureret i de egentlige Trækningslister over Værnemagere. Sker dette ikke, maa det staa klart for enhver, at Staten og Folket slet ikke faar noget for Pengene.

Skulde Finansministeriet før eller senere gennem Postvæsenet tilflydes Efterretninger fra Anklagemyndigheden, ja, da maa hele Sagen tages op paany. Maaske drejer det hele sig om Bagateller med de bekendte formildende Omstændigheder, og maaske kan vi da komme til et Kompromis, saaledes at der paa Tillægsbevillingsloven kun bliver Tale om en halv eller en kvart Hædersgave, hvorved Statens Taknemmelighedsgæld paa 3600 Kr. kan afvikles med 1800 eller 900 Kr., naturligvis plus Dyrtidstillæg. For Bergstedts Vedkommende bliver tillige Tale om et Opholds- og Stedtillæg, der dog udredes af Fængselsvæsenet. Det er første Gang, Hæderspensioner gives i Form af Kost og Logi, men Tiderne er ogsaa usædvanlige.

Jeg finder det endelig betænkelig, at Valdemar Rørdam ikke er opført paa Loven, blot fordi han selv har givet Afkald paa yderligere Støtte. Der er her, synes jeg, Tale om et stygt Tilfælde af Selvtægt. Legaliseres dette Overgreb, hvor er saa Demokratiet henne? Jensen.

RENE VAABEN

Fanden, der jo hytter sine, maa have glædet sig ved at bringe sin Gæst, Dr. Göbbels, KADOS' smaa Artikler: »Sammenhold« og »Bøn og Arbejde« i *Frit Danmark's* sidste to Numre.

Disse Artikler indeholder netop de Ingredienser, der har karakteriseret den nazistiske Propaganda-Teknik: den perfide Fordrejning af anderledes tænkedes Udtalelser, Mistæneliggørelse af deres Motiver, Sammenstilling af virkelige og opdigtede Modstandere i een Kategori med den mest usympatiske som Generalnævner og Gentagelse af en Usandhed saa ofte, at Læseren vænnes til at tro paa den.

I sin fuldtud berettigede Harmе over, at L. S. (der lige op til Kapitulationen lod sig understøtte af Dr. Bests famøse Konto B.) nu uden Blusel optræder som politisk Organisation, retter KADOS et ligesaa umotiveret som illoyalt Angreb paa Venstrebladet »Frederiksborg Amts Avis«, som han sidestiller med L. S. Bladet »Folket«, fordi Amtsavisen har skrevet, at det gode Indtryk, Befolkningen havde af Modstandsbevægelsen under Besættelsen, ikke kunde bevares rent og ublandet efter Besættelsen. Nuvel, det er jo desværre en Kendsgerning, men Aarsagen hertil maa søges i den Slags Udtalelser i Frihedsbevægelsens Presse, som netop Kados excellerer i. Jeg holder tilfældigvis Frederiksborg Amts Avis og har siden Kapitulationen glædet mig over dette Blads utrættelige Støtte for Frihedsbevægelsens Idealer. Saa skulde Bladet vel ogsaa have Lov til at sige Frihedsbevægelsen en Sandhed uden at blive beskyldt for »at stikke Hitlerfoden« frem. Mon det ikke var mere paa sin Plads, at Kados stikker Göbbelspiiben ind.

Op er det ikke en lumpen Tilsnigelse at forudsætte — som i Artiklen i sidste Nummer — at Frederiksborg Amts Avis er enig med en Indsender, der under sig over den Retning, Straffedommene tager, fordi Bladet bringer Indlægget uden Kommentarer.

Op naar endelig KADOS — lidt forsigtigt, men derfor ikke mindre illoyalt — prøver at slaa Knud Kristensen i Hartkorn med L. S. Folkene, har han placeret sig blandt Ignoranterne. Er han ikke bekendt med, at Venstre, og da navnlig Knud Kristensen, i Aarevis har ført en forbitret Kamp mod L. S. og alt, hvad denne Organisation repræsenterede?

Naar vi nu ved de kommende Valg vil gøre Frihedsbevægelsens Synspunkter gældende, maa den første Betingelse være, at vi bruger rene Vaaben, den næste, at vi bruger Forstanden. Mon Kados kan lære det i Løbet af 3 Uger?

Hørsholm, den 6/10 1945.

Per Federspiel.

FRIHEDSBEVÆGELSENS KONGRES

Lørdag den 6. Oktober var ca. 250 Repræsentanter for den danske Frihedsbevægelse forsamlet til Kongres paa Christiansborg. Repræsentanter fra hele Landet og fra alle Frihedsbevægelsens Lejre mødtes her for sammen at gøre Status op og enes om visse Retningslinjer videre frem.

Det Grundlag, hvorpaa Frihedsbevægelsens forskellige Repræsentanter mødtes, var forholdsvis afgrænset. Gennemførelsen af Kravene fra Frihedsraadets Pjece: *Naar Danmark atter er frit*, er det egentlige Fællesgrundlag, hvorom der fra Besættelsestiden var Enighed inden for alle Lejre. Efter Befrielsen blev Opgaverne for den samlede Frihedsbevægelse formuleret i 6 Punkter, som har været det koncise Arbejdsprogram, hvorom man samledes fra de vidtforskellige Lejre, som mødtes i sin Tid i den illegale Kamp:

- 1) Afstraffelse af Landsforræderne.
- 2) Udrensning af Tjenestemænd m. m., der svigtede.
- 3) Erstatning til alle, der har lidt Tab paa Grund af national Indsats.
- 4) Demokratisering af Hæren, saa den bliver et sandt Udtryk for det danske Folk.
- 5) Deltagelse i den nye Verdensorganisation til Fredens Bevarelse med alle de deraf følgende Forpligtelser.
- 6) En positiv Forsvarspolitik bl. a. ved Oprettelsen af et Hjemmeværn som en naturlig Videreførelse af Modstandsbevægelsen.

Dertil kommer Kravet om en Fornyelse af Rigsdag og Byraad m. m., hvorved Frihedskampens Mænd i højere Grad kan komme til at præge det offentlige Liv i Danmark.

En Del af disse Opgaver er allerede løst eller staar umiddelbart foran deres Løsning, mens andre Krav endnu ikke er fuldbyrdet; det siges rigtigt i den Resolution, der vedtoges paa Kongressen, at »endnu er ikke alle Landsforrædere dømt, Udrensningen er ikke gennemført, Opbyggelsen af Hjemmeværn ikke fuldbyrdet. Endnu er der ikke afholdt Valg til lovgivende og administrerende Forsamlinger, derfor vil Frihedsbevægelsen holde sammen, til Sejren er vundet, og vi opfordrer Folket til at slutte op om Frihedsbevægelsens Kandidater ved Valget den 30. Oktober.«

Ud fra den rigtige Betragtning, at Oprydningsarbejdet efter Besættelsestidens aarsaa endnu ikke kan betragtes som afsluttet, vedtog Frihedsbevægelsen indtil videre at fortsætte sit organisatoriske Arbejde, og der valgtes et

rekonstrueret Frihedsbevægelsens Samraad til at staa for dette Arbejde, som formentlig ret snart vil kunne betragtes som afsluttet, saaledes at de, væsentlig militære Opgaver, der ikke er af tilbageskuende Natur, vil kunne løses inden for Rammerne af Hjemmeværnsforeningerne. Paa de 6 Krav, som ovenfor er citeret, vil der naturligvis ikke kunne opretholdes nogen varig organisatorisk Enhed mellem saa vidt forskellige Kredse, som Frihedsbevægelsens rummede, og ingen har vel heller tænkt sig noget saadant.

Men Frihedsbevægelsen pegede jo i høj Grad ogsaa fremover og skulde vel i høj Grad kunne virke befrugtende paa Demokratiets Udvikling. Her maa man blot gøre sig klart, at i den videre Kamp for Demokratiet vil ikke alle fra Frihedskampen fortsat kunne staa sammen. Her skilles Vandene — og kun de Mennesker, for hvem Kampen for et bedre og mere udviklet Demokrati er den logiske Konsekvens af Frihedskampen, vil — uanset hvor de staar politisk — kunne mødes i et fortsat Arbejde paa at fremme Befolkningens stærkere og mere umiddelbare Deltagelse i det politiske Liv og at skabe Kontakt og Samarbejde mellem Personer af alle demokratiske Partier og Anskuelse for dermed at sikre og udvide Demokratiet.

Et varigt Sammenhold mellem alle Frihedsbevægelsens Kredse vil ikke kunne tænkes — ogsaa Frihedsbevægelsen rummer Afskygninger, som staar uinteresserede eller modvilligt over for Demokratiets Problemer. Til Gengæld er der paa Grundlag af Frihedskampen skabt Muligheden for et værdifuldt tværpolitisk Arbejde for et bedre Folkestyre.

For et saadant *tremadskuende* Arbejde i Demokratiets Tjeneste har Landsorganisationen *Frit Danmark* aabnet sine Rammer for enhver ukompromitteret Dansker. I Organisationer af denne Art vil Frihedsbevægelsens værdifulde Ideer paa et bredt folkeligt Grundlag kunne videreføres og omsættes i positiv Handling.

Knud Kristensen

I Kados' Artikel »Sammenhold« (Frit Danmark Nr. 21) findes nogle Betragtninger, som jeg maa tage Afstand fra. Kados drager Sammenligning mellem L. S. Bladets og et Venstreblads Stillingtagen til Modstandsbevægelsen og søger at paavise nazistiske Tendenser hos dem begge. Senere i Artiklen nævnes Knud Kristensens Navn, hvorved Indenrigsministeren til en vis Grad drages ind i den samme Sammenligning. Jeg kan ikke være enig med Kados i, at enhver Kritik af Frihedsbevægelsen nødvendigvis maa have Udspring i en nazistisk Ten-

dens. Jeg er ikke tilstrækkeligt velbevandret i Frederiksborg Amtsaviser' Skrivelser til at turde bedømme Berettigelsen af Kados' Opfattelse, men jeg maa bestemt advare imod at indblande Knud Kristensens Navn i denne Sammenhæng. Ogsaa jeg finder Indenrigsministerens Linie reaktionær, fordi den vender sig imod Arbejderklassens Interesser, men jeg har aldrig fundet noget Spor af Nazisme i hans Tankegang.

Det er i Strid med de faktiske Forhold og direkte farligt for Vurderingen af de politiske Faktorer, hvis man identificerer enhver »Reaktion«, der finder Udtryk indenfor det politiske Demokratis Rammer, med det tøjlesløse Diktatur, som Nationalsocialismen tilstræbte og for en Tid opnaaede at gennemføre.

Mogens Fog.

De har været der

I Landstingets Møde den 4. Oktober benyttede Borgmester Fledelius (Socialdemokrat) Lejligheden til at hylde »det store og dygtige tyske Folk«. »Vi har beundret Tyskernes Dygtighed,« sagde Hr. Fledelius. »Lad os haabe, at der snart kommer en Tid, da vor Ungdom atter kan rejse ned og lære i Tyskland.«

Borgmester Fledelius har overset, at der netop i de sidste Par Aar har været ganske særlig rig Lejlighed for unge danske til at komme til Tyskland, til Stuthof, Neuengamme og Buchenwalde. De har sikkert ogsaa bragt noget hjem fra disse Lærdomscentre, bl. a. den Overbevisning, at de ikke har Brug for Folk, der som Hr. Fledelius intet synes at have lært af de sidste fem Aars Begivenheder.

Hvor stort Tyskland bliver, efter at det har lagt sig selv i Ruiner, og hvor dygtigt det bliver efter, at det har udryddet sine bedste Sønner eller drevet dem i Landflygtighed, vil Tiden vise. Det er nok bedst at vente med Hyldestraabene til vi ser, hvad det bliver til. Foreløbig ved vi, hvad Tyskland har været — et Udsklækningssted for umenneskelige Ideologier, for Militarisme og Tyranni og en dødelig Fare for vor Eksistens, som vi blev reddede fra, ikke ved at det tyske Folk kom til bedre Erkendelse, men fordi de Allierede forhindrede dets Ledere i at gøre mere Fortræd.

Der er noget uendeligt forstemmende ved at høre en Repræsentant for et stort Parti saaledes gentage de gamle Melodier fra Tyverne, som om intet var hændt. Har man da slet ikke forstaaet, at den gamle ensidige Orientering mod Tyskland var farlig for vor kulturelle og politiske Selvstændighed? Forbindelsen med Tyskland skal saamænd nok komme i Gang uden Borgmester Fledelius' Hjælp — derfor sørger for geografiske Beliggenhed. Hvad vi foreløbig bør holde os for Øje er, at der ogsaa er andre Lande, hvor vore unge Mænd kan rejse hen og lære noget, antagelig noget bedre, end det der er at hente i det ødelagte og formodentlig for lang Tid aandeligt forgiftede Tyskland.

C. A. Bodelsen.

FØR VALGET

Af Landsretssagfører J. Skovgaard Hansen

Naar jeg i Avisen læser om Professor Hartvig Frisch, der søges af en københavnsk Arbejder, hvis Hustru og Datter har arbejdet for Tyskerne, kommer jeg til at tænke paa mit Møde for nogen Tid siden med »min Værnemager«. Han er Malermester og bor ligesom jeg i Valby. Han har en ganske dejlig Hund, som leger fortrinligt med min Hund, naar vi tilfældigt mødes i Søndermarken, og saa er han iøvrigt aabenhjertig og veltalende. Efterhaanden ved jeg, at han har arbejdet for Tyskerne i Tyskland, (han har derfor i Øjeblikket en Sag løbende med Politiet, fordi han har sendt flere Penge hjem, end han maatte), derefter i Jylland ved et Entreprenørfirma, der arbejdede for Tyskerne, (hvorved han har tjent godt, men han praler i denne Forbindelse med, at han dog ikke har været saa dum at opgive det hele til Skattevæsenet), og nu endelig efter Befrielsen har han været i Sverige og arbejdet nogle Uger, hvorefter det er lykkedes ham at smugle adskillige rare Ting ud af dette Land. Da jeg mødte min Værnemager, fortalte han mig, at han havde været i stærk Tvivl om, hvorledes han skulde stemme ved Valget (han manglede jo ogsaa det aktive, smarte D.N.S.A.-Parti), men efter at han havde hørt i Radioen Professor Hartvig Frisch omtale visse Frihedskæmpere som Mordere, var han klar over, at han vilde stemme paa Professorens.

Stakkels Socialdemokrati, der skal incassere hans Stemme. Jeg kan endnu huske, at jeg engang under Besættelsen kom cyklende ude fra Christianshavn ved 4-Tiden i en Sværm af Arbejdere fra B & W. Da vi — efter at Knippelsbro havde været oppe — allesammen kom væltende over Broen, kom der en Afdeling af Frikorps Danmark, der var hjemme paa Orlov, imod os under Politieskorte. Da Arbejderne saa Frikorpset, gav de sig alle som een til at kime med deres Cykleklokker, og

dette i Forbindelse med talrige haanlige Tilraab gav et infernalsk Spektakel. Frikorpsfolkene reagerede ved at grine. Saadan saa Arbejderne dengang paa Frikorpset, hvis Medlemmer man nu knap tør dømme, fordi man vover at paastaa, at de ikke vidste, at deres Handling var Landsforræderi.

Jeg har altid troet, at det var disse vaagne Arbejdere, der var Grundstammen i Socialdemokratiet. Jeg vil haabe, at det stadig er Tilfældet.

Fra Politikredse ved jeg, at alle Varetægtsfanger — hvad enten det nu er Hipofolk, Sommerfolk eller Frikorpsfolk — skriver til deres Paarørende, at de endelig maa stemme paa *Venstre*. At Samfundets Bærme, der svigtede Landet i Nødens Stund, som oftest for personlig Vindings Skyld eller af Magtbegær, nu vil stemme paa *Venstre*, skyldes naturligvis de i seneste Tid fremkomne ændrede Signaler fra dette Parti. Man vil blot erindre sig de seneste Udtalelser fra Indenrigsminister Knud Kristensen, der først efter d. 29. August 1943 accepterede Sabotagen, den aktive Modstand mod Fjenden i Landet, og Landstingsmand Rytter, der endog vedblivende er en Modstander af dette Vaaben. Medens *Venstre* i Maj 1945 istemte Statsministerens gjaldende Fanfare for Samlingsregeringen, hvor det bl. a. lød, at man vilde straffe — og straffe strengt — dem, der var gaaet Fjendens Ærinde, lyder der fra *Venstre* i saa Henseende nu kun yderst svage Trut i Trompeten. Gejsten er gaaet af Partiet, maaske fordi man regner med, at Bønderne i det store og hele kun har haft Grund til at være tilfreds med den økonomiske Udvikling her i Landet under Besættelsen. Bønderne fik saa store Priser for deres Produkter som aldrig før, og ofte fik de solgt deres Ejendomme med en efter Forholdene svimlende Fortjeneste. Det burde være Partiet *Venstres* fornemste Pligt at gøre sine Vælgere bekendt

med, at Prisudviklingen er Humbug fra Ende til anden, at Landet er forarmet, og at Statskassen sidder med en uhyre Gæld til Nationalbanken og et Tilgodehavende hos Tyskerne, som snart kan afskrives som uerholdeligt. *Venstre* burde fortælle sine Vælgere, at vi alle i de kommende Aar skal indløse Papirsedlerne uden at faa noget for dem, for paa denne Maade at travryste Landbefolkningen den Opfattelse, at Besættelsesaarene var en Guldalder. Det ser ud til, at *Venstre* hellere vil kæmpe for at bevare Tyskerpriserne. Man konstruerer en Linie fra 1940—43 og til nu. Man paapeger ikke den uhyre Forskel, der er paa Forholdene da og nu. Man tilslører, og Resultatet er bl. a. denne Overbærenhed og Blødsødenhed, som ikke ejer Lyst eller Vilje til Amputation af Samfundslegemet's Misvækster. Derfor de usle Stemmer fra Fængslerne. *Stakkels Venstre*.

Det konservative Folkeparti, der med Applomb slettede Christmas Møller af sin Liste, har med lige saa stor Styrke nu absorberet Udenrigsministeren, der var en af de første Politikere herhjemme, der saa, hvad det gjaldt, og hvorledes der burde reageres. Først gang inde paa den rigtige Vej forlangte Udenrigsministeren atter og atter aktiv Modstand. Der blev rusket i os, og Resultatet udeblev heldigvis heller ikke. De har forlængst faaet Aflad for Deres Synder, Hr. Udenrigsminister. Med Bekymring følger man imidlertid Christmas Møllers Færd inden for Partiet, der har store, tungtvejende Medlemmer, hvis Interesser under Besættelsen just ikke var Sabotagen, men snarere varetoges af Sabotagevagter. Det maa give nogle uvilkaarlige Spjæt i Partiet, naar man baade skal varetage Hr. T. K. Thomsens Tarv og desforuden den hele danske Befolknings Interesser. *Stakkels Konservative*.

Partiet med det misvisende Navn, det radikale *Venstre*, maa ved det kommende Valg savne saa store Navne som Scavenius og Munch, der i Øjeblikket af Hensyn til den tilstundende Rigsretssag fører en lidt tilbagetrukken Tilværelse, omend i behageligere Omgivelser end Pierre Laval. En Epoke i Dan-

(fortsættes Side 11)

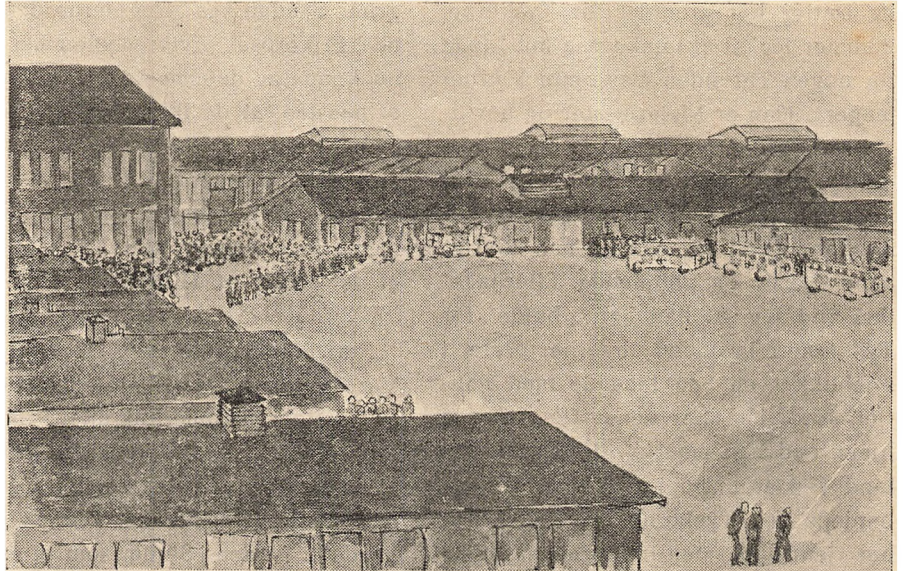
I tysk Koncentrationslejr

Maleren *Per Ulrich*, der debuterede paa Kunstnernes Efterarsudstilling i 1943, blev den 9. Marts 1944 arresteret af Schalburgfolk paa Grund af illegalt Arbejde indenfor Organisationen »Frit Danmark«. Via Frimurerlogen — Dagmarhus — Vestre Fængsel kom han til Horserødlejren, hvor han sad, indtil han under Folkestrejken i Sommeren 1944 sammen med en Del andre Horserødfanger blev deporteret til Tyskland, hvor han først sad i Tugthus i Bützow og derfra kom videre til Güstrow for endelig at havne i Sachsenhausen. Her sad han, indtil Fronten kom saa nær, at alle Fangerne i Midten af Marts 1945 blev overført til Neuengamme, hvorfra de umiddelbart før Krigsafslutningen blev hjemført af svenske Røde Kors Biler.

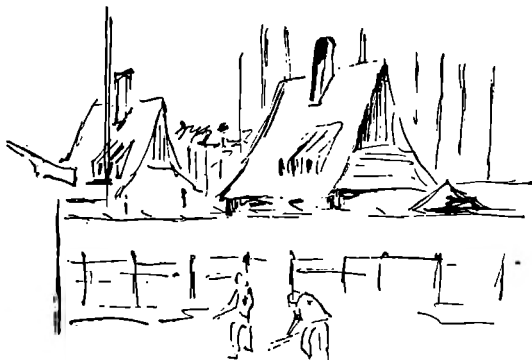
Det lykkedes *Per Ulrich* under sit Ophold i Tyskland at lave en Mængde Tegninger fra Lejrene — et ganske enestaaende Materiale, som »Frit Danmark« her viser nogle karakteristiske Prøver paa. Nogle af Ulrichs Tegninger har været offentliggjort i Ragnhild Andersens og Helge Larsens Bog: Vi blev reddet denne Gang (Forlaget »Tiden«), og paa Forlaget »Fremad« udsender *Per Ulrich* i Begyndelsen af November en Bog med ca. 60 af Tysklandstegningerne under Tittlen »Koncentrationslejren«.

Om alle Ulrichs Tegninger gælder det, at de er blevet til paa Stedet og smuglet ud. Der findes kun Tegninger fra Sachsenhausen og Neuengamme, idet de øvrige Tegninger er gaaet tabt.

Forhaabentlig vil det en Gang lykkes at faa *Per Ulrichs* Tegninger udgivet samlet og i Farvereproduktioner. Det vil i saa Fald blive en Bog, som baade ved sin dokumentariske Værdi og paa Grund af sin kunstneriske og menneskelige Karakter vil virke stærkt gribende.

Neuengammelejren. Svenske Røde Kors Biler evakuerer »Revieret« for syge og kører dem til Bergen Belsen.

Villaer, der beboedes af Ehrenhaftlinge. Sachsenhausen. — Her boede bl. a. Schussnigg

Ligslæber.

Krematoriet i Sachsenh.

*Dødsdømt.
Neuengamme.*

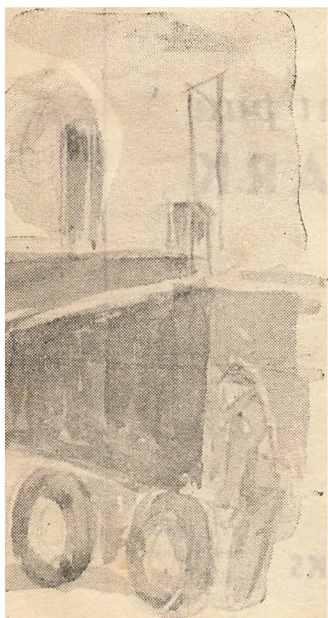
Dødstransport paa March.

Type.

Muselmand.

Ligvogn i Forgrunden.

Den sidste Vandring.

Fra Krematoriet.

BREVE TIL F.D.

Vi hjemløse.

Om en Maaned gaar vi til Valg (beklageligt nok kun til Folketinget), og en talrig Skare af politisk hjemløse staar endnu som i sin Tid Herkules ubeslutsomt vaklende paa Skillevejen. Vi kvier os ved at kaste vore Stemmer paa de Partier, som den 19. Januar 1940 paa det samlede danske Folks Vegne i Folketinget fremsatte den Udtalelse til Beslutning, at vor Neutralitet og Uafhængighed skulde værnes med alle til Raadighed staaende Midler, og vi har — efter den forsmædelige 9. April, da vort Land, ene af alle Europas Nationer, modstandsløs bøjede Ryggen og gik under Besættelsens Aag — endnu sværere ved at forstaa, at Regeringen i flagrant Modstrid med den Udtalelse, som dens Chef forinden i sin Nytaarstale havde fremsat, kunde modtage den af Folketinget enstemmigt vedtagne Udtalelse til Beslutning.

Langt mere end den valne, opportunistiske Politik, der blev ført i Tiden fra den fjendtlige Besættelse fremover til den 29. August 1943, har denne Regeringens og Rigsdagens Svigten af givet Tilsagn om Værn af Rigets Neutralitet og Uafhængighed skabt Mistillid til vort demokratiske Styre og derved medvirket til, at adskillige af vore unge lod sig vildlede af de nazistiske Lokketoner.

Vel har vi i det demokratiske lille Danmark alle Lod og Del i Ansvar, men tungest hviler det paa de »Rigets bedste Mænd og Kvinder«, der svigtede i Prøvelsens Tid.

Vel ved vi, at det ikke tilkommer os, men Historien at fælde den endelige Dom, men svært, meget svært bliver det for os at give vor Stemme til dem, der har Del i det tunge Ansvar.

Forhaabentlig vil dog den parlamentariske Kommissions foreløbige Betænkning kaste noget Lys over det Mørke, der hidtil har hvilet over Perioden mellem den 19. Januar og den 9. April, saa vi hjemløse med roligere Samvittighed kan deltage i det kommende Valg.

Frederiksberg, den 1. Oktbr. 1945.

K. V. Høyer.

Konstatering.

I sit Indlæg i Bjarnhofsagen i »Frit Danmark« for 21. Septbr. meddeler Lederen af Studenternes Efterretningstjeneste, Hr. Arne Sejr, at man derfra overhovedet ikke ønsker at indlade sig i Diskussion med undertegnede. Det maa man selvfølgelig ganske selv om, men denne Ulyst kan ikke paa nogen Maade berettiget til at vende op og ned paa Kendsgerningerne. De Sten, der er kastet efter Hr. Bjarnhof, er udelukkende Sten, han selv har efterladt, og de stammer fra Aarene 1940—42, der ogsaa i højeste Grad hører med til Besættelsestiden, og hvor han ganske unødvendigt stillede sig til Tjeneste for Tyskerne og sikkert ogsaa vandt Respekt i de

Kredse, ja, i saa høj Grad at Harald Bergstedt endnu i 1945 ikke har glemt det. Hr. Bjarnhof var endda saa ivrig, at han ikke var tilfreds med, at »Dansk Blindesamfunds Medlemsblad« gav det Materiale, han bragte fra den tyske Værnemagts Overkommando, en mindre fremtrædende Plads. Dette er et lille, men saare oplysende Træk, der sammen med selve Karakteren af Hr. Bjarnhofs Skriverseri og Radiointerviews fortæller ikke saa lidt om Motiverne, der efter alt at dømme vel blot har været de samme, som i 1942 førte ham over i Modstandsbevægelsen, da hans kloge Hjerne sagde ham, at Tyskerne vilde tabe. Man har før i Historien set Tropper gøre godt Arbejde for en Krigsherre og senere gaa over til hans Fjende.

Jeg har ikke villet kritisere Frihedsbevægelsen som saadan og mener heller ikke, at den kan straffe en Mand, hvis Hjælp den har faaet og været tilfreds med. Men derfra og til at lade en Vendekaabe optræde som Aandspersonlighed og offentlig og officielt tale med om Danmark og Besættelsestidens Problemer er der saa stort et Spring, at det ikke kan gøres paa anstændig Maade, især ikke naar saa mange Mennesker nu kræves til Ansvar for deres Ord og Gerninger. Denne Opfattelse, som jeg ved deles af mange, kan hverken Beundring for Frihedsbevægelsen eller en flot Bemærkning fra en af dens Mænd rokke en Tøddel ved. Her er ikke Tale om at løse nationale Opgaver, men ganske simpelt om, at Mennesker ikke bør holdes for Nar.

København, den 24. Septbr. 1945.

Jørgen Plenge.

Stem Modstandsbevægelsens Mænd og Kvinder ind i Folketinget!

Frit Danmarks Københavnsafdeling afholder offentligt Valgmøde i K. B. Hallen Torsdag den 18. Oktober Kl. 19.

Indleder: Minister Mogens Fog.

Partiernes Talere:

Socialdemokratiet:
(Navn fremkommer senere).

Det konservative Folkeparti:
Godsejer E. Tesdorpf.

Partiet Venstre:
Landsretssagfører Per Federspiel.

Det radikale Venstre:
Professor P. Brandt Rehberg.

Dansk Samling:
Dr. H. Lefèvre.

Danmarks kommunistiske Parti:
Redaktør Børge Houmann.

Entré: 50 Øre.

Jean Duponts Orkester spiller.

Frit Danmark har 40.000 faste Abonnenter. Er De Abonnent? Benyt ellers Kuponen nu — De kan jo alligevel ikke undvære Danmarks største uafhængige Blad.

Tegn Abonnement paa FRIT DANMARK

Dato / 194

Undertegnede bestiller
herved Abonnement paa
FRIT DANMARK

fra / 194

Navn: .....

Stilling: .....

Nøjagtig Adresse: .....

.....

Til
**FRIT
DANMARKS**
Ekspedition
Nørrevoldgade 11
København K.

Kan
ufrankeret
medlægges
i
Postbrev-
kasserne

NB. Postoprævning vil blive tilsendt.

Reserveret Postvæsenet

Landets Økonomi i Støbeskeen

I min Artikel i »Frit Danmark« Nr. 18 har jeg udtalt: Skulde det imidlertid vise sig, at Landbrugets Indtægter som Følge af Prisedgangen bliver saa smaa, at Gaardmændene og de større Ejendomme ikke kan forrente deres nuværende Gæld (Husmændenes Problemer var behandlet i det foregaaende Stykke), vil vist alle være enige om, at der bør ydes Landbruget Hjælp.

Paa Grundlag af dette Afsnit spørger Havebrugskandidat Knud Nordgaard, hvorvidt Egenkapitalen skal regnes med til den Del af Landbrugsgælden, der nødvendigvis skal forrentes, og udtaler herefter selv som sin Opfattelse, at dette vilde være det glade Vanvid, idet Ejendomspriserne for Tiden ligger paa det dobbelte af Ejendomsskyldsværdierne. Hertil tilføjer han, at man bør begynde ved den rigtige Ende og allerførst sætte Kornpriserne ned.

I den Anledning kan jeg kun sige, at jeg er fuldstændig enig med Hr. Nordgaard i hans Synspunkter, samt at jeg ikke forstaa, hvordan han efter Gennemlæsningen af min Artikel kan have faaet noget andet Indtryk.

Den Hjælp, som jeg i min Artikel gaar ud fra, at der eventuelt bør ydes, bestaar — som jeg mener, det fremgaar af Artiklen — i gode Saneringslove. Absolut ikke i Tilskud eller Fidusmageri med Sterlingkursen.

Iøvrigt vil jeg takke Hr. Nordgaard for de konkrete Oplysninger i Artiklen. De støtter mine Betragtningers Rigtighed. Folk, der køber Landbrugsejendomme, der ligger 100 pCt. over Ejendomsskylden, eller anden efter Vareprisen urimelig Ejendomspris, kan — som vi altsaa er enige om — ikke forvente, at Samfundet bagefter med Tilskud skal bidrage til at opretholde saadanne Papirværdier. Køberne maa, som ogsaa fastslaaet, selv bære Skade for Hjemgæld. Som Hr. Nordgaard oplyser i sit Indlæg, anvendte han da ogsaa selv i det foreliggende Tilfælde det bedste Middel til at regulere Landejendomspriserne bort fra de kunstigt opskruede. Han gik uden at købe.

Orla Buhl.

FØR VALGET *(fortsat fra Side 7)*

marks Historie afsluttedes 5. Maj 1945, der maa have ramt de Radikale haardt. Det lille Parti, der, fordi det var Tungen paa Vægtskaalen, fik saa uforholdsmæssig stor en Indflydelse bl. a. paa Landets Forsvarsberedskab, maa nu søge andre at støtte sig til. Partiets Rigsdagsmænd synes ved de seneste Oluf Pedersen-Afstemninger at have valgt Rollen som Retsforbundets »sleeping partner«, maaske fordi man opfatter Oluf Pedersen som dansk Politikens »coming man«. *Stakkels Radikale.*

Er disse 4 politiske Partier da helt umulige? Det er de sikkert ikke; de er blot ikke kommet til Sandheds Erkendelse, som Pastor Glahn udtrykte det i sin Tale til Rigsdagsmændene. De forstod ikke at vejlede Folket i de vanskelige Aar under Besættelsen. Vi har fundet deres Ledere for lette, og vi kræver andre Mænd i deres Sted. Det skal være ranke, modige Mænd, der ikke gaar ind i det politiske Liv for egen Skyld, men fordi de føler, at de har en Mission at udføre til Gavn for Danmark. Alene Partierne synes ikke at forstaa, at Folket ønsker Rigsdagsmændene erstattet med andre. Maatte Partierne snart indse dette.

Det vil være bundforkert at tro, at vor udenrigspolitiske Stilling ikke svækkes alvorligt, hvis vi møder op efter et nyt Valg med nøjagtig samme Rigsdagsmænd og samme Regering, som gik Tyskerne tilhaande i 1940—43. Jeg vil vove at paastaa, at vor Handelsdelegation til Rusland ikke bliver modtaget i Moskva før efter Valget, og at den nye Regerings Ansigt bliver bestemmende for Modtagelsens Hjertelighed. Lige saavel vil jeg vove at paastaa, at vort Handelssamkvem med England først vil kunne udvikle sig tilfredsstillende, naar det haardt prøvede, sejt kæmpende britiske Rige bliver klar over, at vi ogsaa her i Landet sværger til de Mænd, hvis Indsats ikke udelukkende bestod i at bøje af og neje sig.

Vore Politikere vilde skaane Danmark for Lidelser. Har vi ønsket at blive skaanet for Lidelser? Jeg tror, vi villigt havde akcepteret Lidelserne, hvis Folkets kaarne Mænd havde valgt denne Vej. Beviset herfor er den Tilid, man viste Danmarks Frihedsraad.

GALLUP I DEMOKRATIETS TJENESTE

Af cand. polit. Lis Groes

Efter at have genvundet Freden synes det at være forbistret lidt, vi kan blive enige om, men een Ting staar fast: vort Ønske om at bevare, udbygge og styrke vor demokratiske Styreform.

Ikke mindst de mange, der under Besættelsen har været med til at gøre en aktiv Indsats i Landets Frihedskamp, finder det noget tomt at vende tilbage til sin daglige Dont og overlade Politikerne at løse de mange og brændende Spørgsmaal, der trænger sig paa nu. Kun paa Valgdagen har man Mulighed for med Stemmesedlen at øve sin Indflydelse paa Fremtidens Politik, og der kræves megen Fantasi til at se 4 Aar frem i Tiden og en virkelig overvældende Tillid til de Partier og Personer, man stemmer paa.

Denne Magtesløshed hos den enkelte Vælger kan naturligvis i nogen Grad imødegaaes gennem Deltagelse i politiske eller andre Foreninger, man kan gennem Dagspressen, Radioen eller almindelig Foredragsvirksomhed være med i Debatten om de politiske Spørgsmaal, og det er glædeligt at se, hvilken Tilslutning de mange politisk oplysende Møder har haft i dette Efteraar, ikke mindst blandt Kvinderne finder man en Interesse større end nogensinde tidligere.

Men det var ønskeligt, om man kunde naa ud til stadig videre Kredse af Befolkningen, om man kunde faa endnu mange flere til at føle, at det politiske Arbejde, det er noget, der vedkommer os alle, og i Arbejdet herpaa forekommer det mig, at Gallupundersøgelserne kan gøre god Fyldest.

Hvad Gallupundersøgelse er for noget, har været behandlet i en tidligere Artikel her i Bladet, saa det skal jeg ikke gaa nærmere ind paa, kun under-

strege, at vi endnu ikke har fundet den helt ideelle Form for disse Undersøgelser, men ved fortsat Arbejde skulde det sikkert blive muligt at gøre disse Undersøgelser af den offentlige Mening mere teknisk fuldkomne, end de er i Øjeblikket.

I Amerika har man som bekendt ugentlige Undersøgelser (baade Gallup og andre), og de følges med den største Interesse af Offentligheden, og spiller utvivlsomt en betydelig Rolle for Politikernes Handlesæt.

Saadanne Gallupundersøgelser har en dobbelt Funktion, dels at lære os noget om, hvorledes den offentlige Mening er om det bestemte Problem, der er sat til Debat, dels og ikke mindre vigtigt at sætte den offentlige Mening i Bevægelse ved at spørge den.

Det er særlig denne Impuls, som en saadan Gallupundersøgelse kan give, der kan virke stimulerende for Demokratiet.

Det er alt for sjældent at blive spurgt hvert fjerde Aar. Op mod Valgene bliver vi hæppet op til en Interesse for det politiske, som ikke er rigtig ægte, hvis man ikke ogsaa i Hverdagene mellem Valgene har fulgt med i Problemerne. Hyppige Gallupundersøgelser om forskellige af de politiske Spørgsmaal vil have en Mulighed for at vække Sofa-vælgerne og de mange, der mellem Valgene hygger sig i Lænestolene, op til positiv Medvirken.

For det første vil det virke yderst stimulerende paa den politiske Interesse hos de Personer, der faar stillet Spørgsmaalene. Men som bekendt er Gallups Idé netop den at slippe for at spørge saa mange, og det vil da kun blive et Faatal, der kommer aktivt med paa den Maade.

Denne Ulempe imødegaas til Dels, saafremt man meget ofte foretager disse Undersøgelser og spørger stadig nye Grupper af Befolkningen, men dels ogsaa derigennem, at de adspurgte meget ofte vil drøfte Spørgsmaalene paa deres Arbejdsplads og derhjemme, de vil endvidere være spændte paa at erfare Undersøgelsens Resultat, og man kan regne med, at Virkningen er langt større, end de adspurgtes Tal lader formode.

Af stor Betydning er det naturligvis, hvorledes Resultaterne af en saadan Gallup offentliggøres, og man synes i

Staterne at være naaet ret vidt i paa en overskuelig, fiks og morsom Maade at meddele Folk Resultaterne fra Gallupundersøgelserne.

Men rent bortset fra den Stimulans, det kan være for en Menig at blive spurgt om disse forskellige Ting, saa vil det hos mange skabe et Ønske om at kunne svare bedre næste Gang. Det vil hos mange stimulere til at søge Viden om disse Omraader, og intet er vel vigtigere for Demokratiet, end at saa mange som muligt besjæles af en Trang til at vide Besked om Problemerne.

Men ikke alene den enkelte vil stimuleres i sin Trang til Viden. Ogsaa Politikerne vil indse Nødvendigheden af at sætte ind med Oplysning, naar Resultaterne af en saadan Gallup foreligger.

Tager vi som Eksempel Amerikas Stilling til Laane- og Lejeloven, kan vi gennem Gallupundersøgelserne fra Uge til Uge følge, hvorledes den offentlige Mening svinger for til sidst at gå ind for den ubegrænsede Indsats til Fordel for de senere Allierede. De Politikere, der har ønsket, at Staterne skulde yde denne Hjælp, har gennem Gallup set, hvorledes Offentligheden reagerede, og de har kunnet lægge deres Politik an derefter.

Politiken bliver gennem Folks Medvirken i Gallup- og lignende Undersøgelser mere menneskelig, den bliver ikke noget som en lille Gruppe af Befolkningen kan tage Patent paa. Ogsaa et Værn mod Demagogerne kan man finde i disse Undersøgelser. Selv om man, naar man sidder hjemme ved Skrivebordet og skal besvare de stillede Spørgsmaal, nok vil have en eller anden Folketalers Ord i Erindring, vil det alligevel ikke ske under direkte Pres.

Naar man imidlertid tænker paa, hvor sørgeligt det gik vores sidste Folkeafstemning om Grundlovsrevision, og vi tænker paa, hvor uhyre konservativ Referendum har virket i de Lande, der har en saadan Mulighed for Beslutninger gennem Folkeafstemning, skal man da ikke være noget skeptisk overfor Gallups Muligheder for at gøre Demokratiet mere levende og effektivt?

Mon man ikke har Lov at paastaa, at en af Aarsagerne, til at disse Folkeafstemninger har haft vanskeligt ved at samle tilstrækkelig Interesse og faaet

dem til at virke i Reaktionen Tjeneste, netop skyldes, at vi ikke i tilstrækkelig Grad er opdraget til positiv Medvirken?

Hvis vi var trænet gennem Gallup, hvis vi var vækket til politisk Medvirken gennem Diskussioner i Forbindelse hermed, hvis vi gennem denne ugentlige Dosis var gaaet i Gang med at søge Oplysning og Viden om Tingene, vilde vi da ikke have faaet andre Resultater ved Folkeafstemningerne?

Pladsen tillader ikke, at vi gaar nærmere ind paa hvilke Emner, der kan betegnes som særlig egnede til Undersøgelse gennem Gallup. I det udviklede Samfund, vi lever i i Dag, er det indlysende, at ikke alle Spørgsmaal kan behandles ved at spørge den offentlige Mening.

Men der synes for mig ikke at være Tvivl om, at det kan give Demokratiet store Værdier, at den offentlige Mening bliver adspurgt, og passer Svarene ikke de politiske Partier, maa det være deres Sag gennem *Arbejdet mellem Valgene* at overbevise Vælgerne om, hvorfor de bør mene noget andet. Hyppig Brug af Gallup og Udbygning af Folkeoplysningen maa nødvendigvis høre sammen, og begge maa være betydningsfulde Plusværdier i Opbygning af et effektivt demokratisk Samfund.

Skal vi da afskaffe de politiske Partier, og lade os styre gennem Folkets Vilje, saaledes som den kommer til Udtryk gennem Gallupundersøgelserne?

Det er muligt, at vi en Dag kommer dertil, men den Viden om Samfundets Anliggender, som en saadan Styreform maatte baseres paa, vil vist sent opnaas.

Den offentlige Mening har ogsaa hidtil vist sig at være yderst letbevægelig — de politiske Partier kan maaske til Gengæld siges at være noget træge.

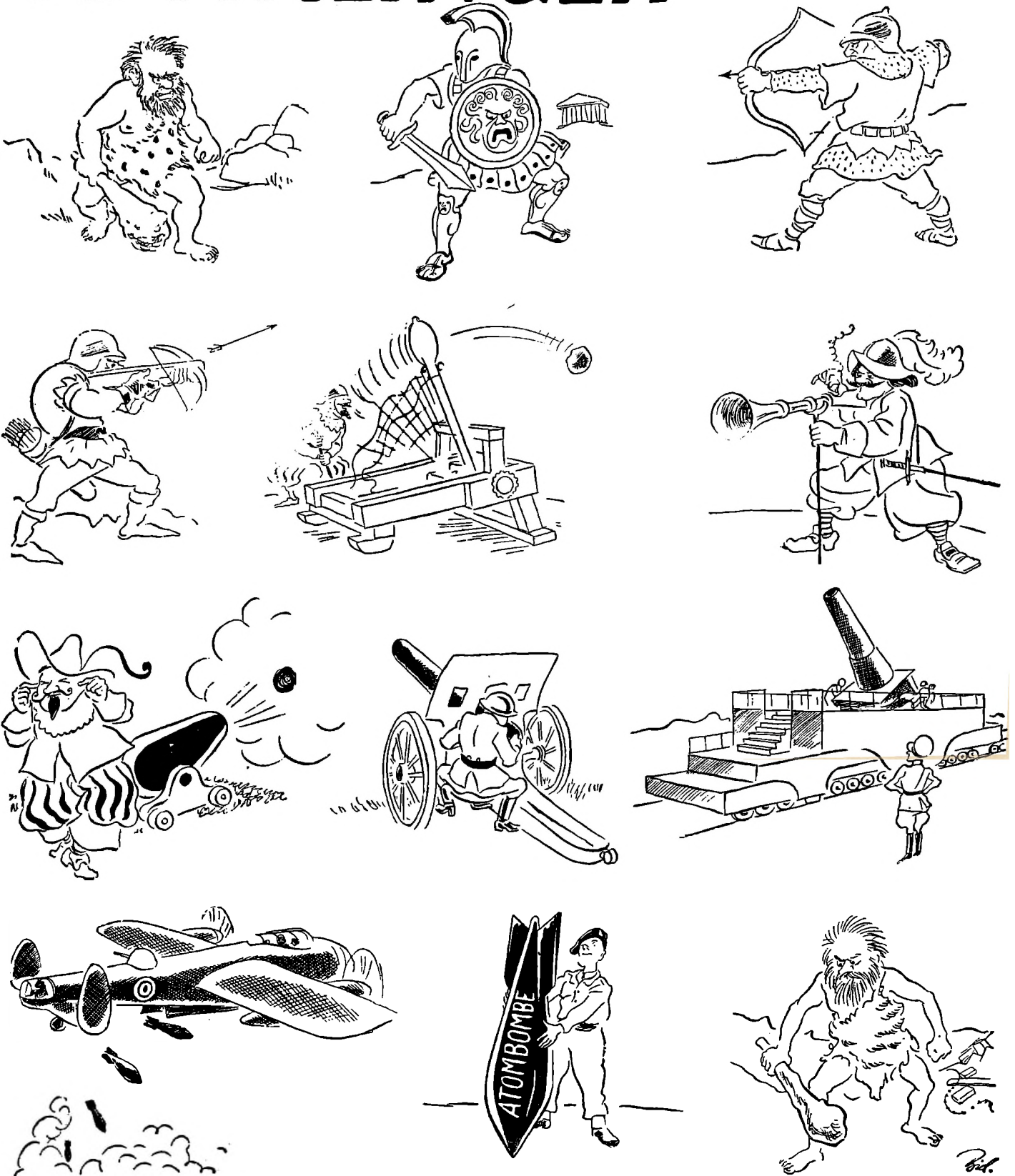
Et Sømmespil mellem disse to har vi vel allerede, men mon ikke en udvidet Brug af Gallup kunde bringe Folkets Røst lidt mere i Forgrunden, selv naar der ikke staar et Valg umiddelbart for Døren?

Er De Abonnent? Undgaa Standsning i FRIT DANMARK — husk at indfri Postopkrævningen paa Abonnement for Oktober Kvartal.

Er De Løssalgskøber? Vær sikker paa at faa Bladet hver Uge — tegn Abonnement fra Kvartalets Begyndelse. Pris pr. Kvartal Kr. 3.30.

UDVIKLINGEN

Skal Studenterne lønnes?

Af Sekretær, cand. polit. Niels Thorbek

Det politiske Liv har oplevet en fuldstændig Genfødsel efter Ty-skernes Kapitulation. Alle politiske Grupper og Klasser møder op med deres mere eller mindre godt begrundede Krav og Forhaabninger. Disse synes at være udarbejdede under Forudsætning af, at det politiske Bagstræb er forsvundet sammen med Nazisterne. Selv om dette ikke er Tilfældet, er der ingen Tvivl om, at den politiske Aktivitet, der præger Samfundslivet for Øjeblikket, vil muliggøre Gennemførelsen af en Række af disse Krav.

De studerende har paa Trods af deres Deltagelse i Frihedskampen ogsaa faaet Tid til at udarbejde en Plan til Demokratisering af den højere Undervisning. Denne Plan er ikke offentliggjort i sin Helhed endnu. Men Studenterraadets Formand har i et Interview i »B. T.« d. 15. Juni 1945 løftet Sløret for en Del af Planerne.

Han udtalte bl. a., at det gjaldt om at forbedre de studerendes Kaar, saaledes at alle uanset Økonomi og Samfundsklasse fik en Chance for at faa en akademisk Uddannelse. Fra de studerendes Kredse rekruteres en Række Mænd og Kvinder i Samfundets Tjeneste, til hvem det Offentlige stiller de største Krav, uden at Staten har taget et tilsvarende Hensyn til Studenterne under deres Uddannelse. Studenterraadet finder det derfor naturligt, at de Mennesker, der skal uddannes til Statens Tjeneste, faar deres Uddannelse paa Statens Bekostning i Form af en Slags Studenterløn paa f. Eks. 250 Kr. om Maanedes. Denne Løn bør gives de studerende, efter at de har taget 1. Del og dermed vist sig kvalificerede til Studiets Fortsættelse.

Det fremgaar ikke af denne Udtalelse, om Studenterraadets Formand mener, at denne Studenterløn skal udbetales alle studerende, uanset om de, naar Studierne er tilendebragt, faar en privat Praksis eller gaar i det Offentliges Tjeneste. Jeg vil dog gaa ud fra, at Studenterraadet selv mener, at alle

skal have denne Løn, selv om de ikke bagefter bliver Tjenestemænd.

Studenterraadets Formand har her peget paa et ømt Punkt i den nuværende Samfundsordning. Der er nemlig stor Forskel paa de forskellige Samfundsklassers Muligheder for at give deres Børn en akademisk Uddannelse. Dette skyldes, at de Legatmidler, der staar til Raadighed for trængende studerende, er alt for smaa til at dække Efterspørgslen, og at mindrebedmødte Forældre derfor maa regne med, at de selv maa underholde studerende Børn, til de efter en 6—7 Aars Studier faar Eksamen. Dette har medført, at de studerende kun i ringe Udstrækning rekruteres fra Arbejderklassen og fra det arbejdende Landbrug.

Den Enighed, der findes mellem de fleste politiske Partier, om at sikre en rolig og sund Samfundsudvikling, gennem en vidtgaaende økonomisk Demokratisering af Samfundslivet, lover godt for Gennemførelsen af en Hjælp til Landets studerende Ungdom.

Det er derimod et Spørgsmaal, om Studenterraadets Forslag i sin Helhed, saaledes som det kendes fra Referater i Dagspressen, er velegnet til dette Formaal.

Man vil for det første kunne indvende, at skal alle have lige Chance, maa Aflønningen begynde i 3. Mellem og ikke efter 1. Del af Embedseksamen. Det er nemlig paa dette Tidspunkt, at Eleverne i Skolen deles efter økonomiske Skillelinier, saaledes at de, der har Raad til det, fortsætter i 3. Mellem, medens de Forældre, der ikke har Raad til at undvære Børnenes Indtjening, maa tage disse ud af Skolen. Man kan imidlertid ikke bebrejde Studenterraadet, at det ikke har taget Skridtet fuldt ud og foreslaaet »Læseløn« for alle fra og med 3. Mellem. Et saadant Forslag vilde nemlig almindeligvis blive betragtet som for vidtgaaende. Der er vist heller ingen Tvivl om, at de fleste vilde mene, at vi har vigtigere sociale Opgaver, som maa løses, før

dette Spørgsmaal kan tages op. Børneforsorgen, de gamle og Invalidernes Kaar er langt fra saa gode, at man kan tillade sig at anvende større offentlige Midler til Elevløn til Skolebørn i 3. Mellem.

En Gennemførelse af Studenterraadets Forslag vil imidlertid bevirke, at alle studerende uanset deres økonomiske Stilling vilde faa en Løn paa 250 Kr. om Maanedes, efter at de har taget første Del. I Betragtning af, at betydelige Dele af de studerende stammer fra Familier, som udmærket har Raad til selv at betale for deres Børns Uddannelse, synes en saadan Anvendelse af offentlige Midler noget malplaceret. Hvis en Højesteretssagfører eller Modelæge eller Arkitekt med 25.000 Kr. om Aaret ønsker, at deres Børn skal gaa i Fadernes Fodspor, er det kun rimeligt, at de selv betaler Udgifterne derved. Man kan i hvert Tilfælde daarligt forlange, at Aldersrentenyderen gennem indirekte Skatter paa Tobak skal være med til at betale disse Børns Lommepege.

Hvis Forslaget derfor skal kunne gennemføres, maa Hjælpen indskrænkes til kun at ydes til dem, der kan dokumentere, at de har Behov for den. Det vilde paa den anden Side være rimeligt, om de Midler, der derved blev sparet, blev anvendt til at yde en Hjælp til de studerende, der endnu ikke havde faaet 1. Del. Paa denne Maade vilde ganske vist nogle ukvalificerede, der er ude af Stand til at tage en Embedseksamen, komme til at nyde godt af Hjælpen. Men da denne ikke behøver at være større end den nuværende Arbejdsløshedsunderstøttelse, er denne Ulykke ikke saa stor. For yderligere at begrænse Misbrug bør det fastsættes, at Retten til Hjælp ophører, hvis Studenterne ikke tager deres Eksaminer paa den normerede Tid, medmindre særlige Forhold gør sig gældende.

En saadan Ordning vil virkelig betyde en Lettelse for mindrebedmødtes Adgang til at studere; Forældrenes Byrde ved Børnenes Studier vil saa indskrænke sig til de relativt billige Aar fra 14 til 18, hvor Børnenes Egenindtægt betyder mindst.

Studenterne er tjent med at faa denne Støtte som et Led i Samfundets Bestræbelser paa at demokratisere Adgangen til den højere Undervisning.

UDENRIGS-KRONIK

Belsen-Processens Mening.

Gennem flere Uger har man nu fulgt Retsforhørene om Livet og Døden i Konzentrationslejrene Belsen og Auschwitz. Ved selve den udførlige Dokumentation supplerer Vidneudsagnene og Forhørsprotokollerne de mange tidligere Beretninger, og dette gør Processen betydningsfuld nok.

Alligevel kan det ikke undgaas, at man, efterhaanden som denne Sag gaar mod sin Afslutning, stiller Spørgsmaalet om dens egentlige Mening. Ja, man kan gaa videre end det og spørge, om der ikke er noget helt forkert i selve den Maade, paa hvilken Processen bliver ført.

Belsen-Processen maa jo ud over selve Domfældelsen af de Anklagede oprindeligt have været tiltænkt en særlig politisk-pædagogisk Funktion. Der har været mange andre Konzentrationslejre og mange andre Kommandanter og kvindelige Vogtere som *Kramer* og *Irma Greese*. Denne er tilfældigt udvalgt blandt mange, og Journalister er blevet tilkaldt fra alle Lande, for at Offentligheden i Verden og ikke mindst i Tyskland, selv kan faa tydelig og dokumenteret Besked om alt, hvad Mennesker her har gjort ved Mennesker.

Dette er ganske vist ogsaa sket i Lüneburg. Hvert nyt Vidnesbyrd har baa- ret nyt Ved til den store Anklage, men man synes ikke rigtig Anklagen faar den klare Adresse og Begrundelse, som er væsentlig, og som alene kan gøre dette Opgør med Forbrydelsen nyttigt for Menneskeheden. Interessen rettes for snævert mod den bestemte Gruppe, som i disse Lejre blev et politisk Regimes Redskaber, mod »Vilddyret fra Belsen«, »de blonde Hyæner« og disse Kvinder, »hvis grusomme Øjne har en næsten fascinerende Magt.« Hele Formen for Anklagemyndighedens Akto- rat, for Forhørene har en først og frem- mest individuel Adresse. Domstolen be- tragter de Anklagede paa samme Maa- de, som den vilde have betragtet en Række Kürten'er og Jack the Ripper's i gigantisk Maalestok. Defensoratet ta- ger paa samme Maade de Anklagedes personlige Ansvar op til Behandling og søger at antyde, at Ihjelsultningen af de Indespærrede har været et Produkt

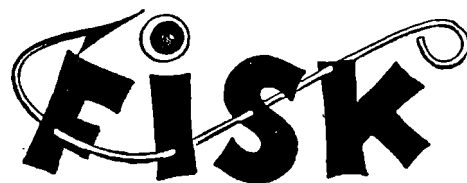
af Krigens Kaos, udenfor Vogternes Kontrol, og Gaskamrene nærmest no- get, Personalet nødvendigvis maatte ty til for at klare en dem paatvunget Over- befolkning. Dette imødegaa Vidner og Anklagemyndighed saa paa behørig Maade; vi overbevises slutteligt om, at disse Anklagede faktisk er de Forbry- dere, de er, og naar Tiden er inde, bliver de alle hængt i Galgerne, som ret og rimeligt er.

Det er paa ingen Maade dette paa Forhaand givne Resultat af Belsen-Pro- cessen, som kan give Verdensoffent- ligheden Grund til Bekymring, men der- imod, som netop sagt, selve Processens Form. Hr. Kramer er jo ikke blot en mangedoblet Jack the Ripper og Irma Greese ikke en Dagmar Overby i hid- til uset Maalestok. Naar det hele, om man saa maa sige, reduceres til en nor- mal Kriminal sag, omend af unormale Dimensioner, forflygtiges Sagens poli- tiske Kerne. Det er nemlig i denne For- bindelse ikke det afgørende blot at faa konstateret, at der her var en Gruppe Mennesker, som drak Forbrydelsens Bæger til Bunds. Hvis man ikke har særlige Fordomme mod den ariske Race, maa man regne med, at saadanne potentielle Forbrydere findes i ethvert Land. Den virkelig monstruøse Forbry- delse bestaar deri, at det nazistiske Samfund ikke blot gav disse Menne- sker Muligheder for at »udfolde sig«, men at det simpelthen var dets Væsen, at der *skulde* være i Belsen og Au- schwitz saadan som der var, og at Kramer-Banden ikke alene var Vilddyr og Menneskedyr, men netop *i denne Egenskab* statsansatte Administratorer af Gassen og Sulten og Pinslerne. Af Belsen-Processen havde det da været rimeligt for Eks. at faa opklaret, hvor- ledes Staten fandt frem til netop disse 48 fuldendte Funktionærer, overhove- det at faa dette Helvede placeret i sin harmoniske Sammenhæng med det na- zistiske Regime.

Det uhyggelige bestaar deri, at der har været, og maaske endnu findes, Samfund, hvor disse asociale Varianter kan komme til at beherske Staten.

Det er denne Samfundsbrist, som Krigsforbryder-Processerne bør være med til at opspore og med alle Publici- tetens Midler udpege for Verdens Folk.

6.—10.—45. Erik Seidenfaden.

Hundene hylede — men ingen var ramt!

I Anledning af Pastor Glahns Prædiken ved Rigsdagssamlingens Aabning, hvor han bl. a. talte om Rigsdagsmændenes Parti- Egoisme, Selvros og uhæderlige Angreb paa hinanden og beklagede, at man alt for ofte hos Politikerne savner det Mod, som giver sig Udslag i, at man vedstaar be- gaaede Fejl og tager Konsekvensen deraf, skrev »Social-Demokraten« den 3. Oktbr.:

»Paa Rigsdagen var den usædvanlige Præ- diken Eftermiddagen igennem Genstand for adskillig Diskussion, men det skal siges, at ingen følte sig særlig haardt ramt af det, der var blevet sagt. Nogle enkelte fandt, at Præsten havde været uforskammet og aldrig burde have haft Adgang til at præ- dike ved Rigsdagsgudstjenesten, medens andre var knap saa rigoristiske.«

Jeg fortryder ...

I Landstingsdebatten den 3. Okt. om Op- rejsningen til de uskyldigt Internerede skete der alligevel pludselig det sensationelle. at en Rigsdagsgmand stod op og erklærede, at han angrede. Længe har vi ventet paa, at nogle af dem skulde vedstaa deres Fejlta- gelser under Besættelsen — men nu skete det maaske endelig? Det var Rytter, som iflg. »Politiken«s Referat erklærede:

»Jeg fortryder ...«

Desværre viste det sig, at det ikke var nogen Handling under Besættelsen, Rytter fortrød, men at hans Anger gjaldt, at han efter 5. Maj var gaaet med til Frihedsbevæ- gelsens Forslag om Særdomstole for de po- litiske Sager.

Saa kender vi bedre Rytter igen!

Skuffelse.

Chr. Arhoff, som har vist sig at være en Grisefy, udtaler til Pressen, at hvis der ikke skal mere til at gøre ham upopulær i Danmark, saa gi'r han ikke meget for den Beundring, Publikum nærer for Skue- spillere. For øvrigt mener han, at han har rehabiliteret sig, fordi han efter 5. Maj har optraadt ved Frihedskæmperfester!

De unge og de gamle.

Det gamle Danmarks unge Mænd er li'som gledet ud igen. Opofrelse og Karakter har Danmark ikke nødigt mer'.

Det gamle Danmarks gamle Mænd er li'som livet op igen. De er begyndt paa Stemme-Fisch — om saa maa siges — paa en Frisch.

— Landstingsmand Fledelius fortjener næsten Egeløvet!

Tysk Flygtningefamilie i General Motors Fabrik, Aldersrogade, København.

ET ULØST PROBLEM

Midt i alle Forhandlinger og Spørgsmaal af hjemlig Oprindelse er der stadig et Problem af videre Konsekvens for Europas Fremtid — og derfor ogsaa vor egen, som endnu langtfra er løst tilfredsstillende: Problemet med de tyske Flygtninges politiske Indstilling. Jeg er Præst for en Lejr, hvor dette Problem ikke er paatrængende, men jeg ved, at det er særdeles levende i andre Lejre. Og dette, at Problemet stadig er levende — og dog forbliver i stadig højere Grad upaaagtet, bringer det til at vokse. Der udøves nemlig vedvarende nazistisk Propaganda, og i adskillige Lejre sidder stadig nazistiske Tillidsmænd (Lejrlederne er jo

nu danske) — og foregaar denne Virksomhed upaaagtet og uden energisk Indskriden fra dansk Side (de tyske Demokrater og Anti-Nazister staar bogstavelig talt ene i deres Bestræbelser) giver vi Vækstbelingelser for Varulvebevægelsen — de Bevægelser, der glæder sig over de usikre Forhold i Europa i Øjeblikket mellem Øst og Vest, og som fryder sig over at arbejde i Upaaagthed.

De Vanskeligheder, der i Øjeblikket taarner sig op i Europa, bringer de fleste Danske til at tænke, at vi som lille Nation intel formaar. Og dog er det næppe nogen uvæsentlig Indsats, om vi kan sige: Vi giver ikke blandt

vore Flygtninge Rum for en ny pan-germanisk Hævn- og Terroraktion — men det kan vi ikke sige! Nazismen gik i Krigens sidste Aar under Jorden, men i de tyske Lejre i Danmark har den faaet Arbejdsro — kommer det os ikke ved?

Jeg hører til dem, der mener, at Lejrene ikke blot er et socialt, eller kirkeligt eller moralsk Arbejdsomraade — men ogsaa et politisk og internationalt, og derfor efterlyser jeg en saadan folkeopdragende Indsats i Lejrene, en Indsats som dog ikke alene maa være vor menneskelige Pligt overfor disse vildførte Skarer (da vi nu engang har dem iblandt os) — men ogsaa et Spørgsmaal om vor fremtidige Eksistens. Saa alvorligt maa man dog vist se paa dette Problem.

Jørgen Chr. Rich. Præst.

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Elias Bredsdorff og Kate Fleron
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Ny Vestergade 13. København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Telefon Central 15.745

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor. Dr. phil.
Elias Bredsdorff,
Redaktør. cand. mag.
Chr. Christiansen,
Fagforeningsformd., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Minister
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør

Ingeborg Højll,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gellius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
Udenrigsminister

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil.

Chr. Ostentfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgpris: 30 Øre